

NE PRINESI MI ROŽ, ČE NISO S TRAVNIKA

Vsak_a od nas je že kdaj od koga prejel_a ali komu podaril_a rožo - za rojstni dan, obletnico, uspešen zaključek šole, ob Dnevu žena ali pa kar tako. Rože so tudi zelo pogosto darilo, za katerega se odločimo, ko ne vemo, kaj drugega bi lahko podarili. Pa se kdaj vprašamo, od kod te rože prihajajo, v kakšnih pogojih so bile vzgojene, kdo so ljudje, ki delajo na plantažah rož, kakšne posledice ima pridelava rož na njihovo okolje? Globalni trg s cvetjem cveti, a ima hkrati tudi temno stran, ki ni rožnata.

POVZETEK

V okviru delavnice udeleženci in udeleženke preko lastnih izkušenj ustvarijo povezavo z obravnavano temo in aktualno problematiko. Posledice globalnega trgovanja s cvetjem segajo tudi v naš prostor in naša življenja, zato imamo nanje zmožnost vplivati. Hkrati pa delavnica osvetli doslej morda neznano ozadje globalnega trga s cvetjem.

CILJI

Delavnica osvetli ozadje globalnega trga s cvetjem ter udeleženke povabi k raziskovanju pojma obdarovanja in iskanju možnih alternativ. Udeleženci_ke se začnejo zavedati lastnih izkušenj in ustvarjajo povezave z obravnavano temo. Spoznajo geografske razsežnosti in posledice povezanosti današnjega sveta ter bolje razumejo občutljivo povezanost ljudi in narave.

ŠTEVILO UDELEŽENCEV_K

8 – 30

STAROST

11+

TRAJANJE

45 – 90 minut

PREDMETI

geografija, okoljska vzgoja, domovinska in državljska kultura in etika, biologija, sociologija,

PRIPOMOČKI

tabla ali plakat, kreda ali flumaster, računalnik s projektorjem in zvočniki, priloge

POSTOPEK

KORAK 1:

MOŽGANSKA NEVIHTA (2 MIN)

Na kaj najprej pomislite, ko slišite besedo ROŽA? Odgovore zapišemo na tablo ali plakat.

KORAK 2:

KRATKA VIZUALIZACIJA (3 MIN)

Udeleženke_ke prosite, da se udobno namestijo in za lažjo predstavo za minuto ali dve zaprejo oči. Z mirnim glasom počasi preberite naslednje besedilo: »Predstavljaš si, da si cvetlica. Kakšna si? Velika ali majhna? Pomisli na svoje cvetove – kakšne barve so in kakšne oblike? Koliko cvetov imaš? Kakšni pa so tvoji listi? In kakšno je tvoje steblo? Kratko ali dolgo, gladko ali hrapavo? Imaš mogoče trne? Kakšne pa so tvoje korenine? Jih imaš? Pomisli na svet okoli sebe. V kakšnem okolju rasteš? Je hladno, toplo ali vroče? Je suho ali vlažno? Rasteš na travniku, v gorah ali v puščavi? Si morda v vazi ali v cvetličnem lončku? Ali na polju skupaj z drugimi cvetlicami? Skrbiš sama zase ali zate skrbijo drugi?«

Zdaj lahko udeleženci_ke počasi odprejo oči in kdor želi, si lahko v zvezek nariše svojo cvetlico.

KORAK 3:

PREMIČNA DEBATA (9 MIN)

Vsak dobi list s tremi vprašanji (PRILOGA 1), na katera mora dobiti odgovore od treh drugih oseb. Udeleženci_ke se prosto premikajo po prostoru. Ko zaslišijo plosk, se zamenjajo in začnejo pogovor z naslednjo osebo. (3 min za pogovor z vsako osebo, skupaj 9 min)

KORAK 4:

DELO V PARIH IN FOTOGRAFIJE (5 MIN)

Udeleženci_ke ostanejo v paru z zadnjo osebo, s katero so se pogovarjali: Vsak par dobi listek z informacijo (PRILOGA 2). Fotografije (PRILOGA 3) razporedimo po tleh po prostoru. Pari si najprej preberejo informacijo na listku, nato pa si skupaj ogledajo fotografije ter se postavijo k tisti, ki je po njihovem mnenju najbolj povezana z informacijo na listku. Na ta način dobimo 5 skupin. Če je udeležencev_k manj, jih lahko združimo v 3 skupine.

KORAK 5:

DELO V SKUPINAH OB IZBRANIH FOTOGRAFIJAH (10 MIN)

Udeleženci_ke si v skupini predstavijo informacije z listkov.

- Vsak par utemelji, zakaj si je izbral ravno to fotografijo.
- Skupina poskuša ugotoviti, kje je bila fotografija posneta in kaj predstavlja.

KORAK 6:

UDELEŽENCI_KE SEDEJO V KROG (15 MIN)

Vsaka skupina predstavi svojo fotografijo in ugotovitve (informacije z listkov, ozadje in lokacijo fotografije). Nato jim razkrijte pravo ozadje fotografij (PRILOGA 4). Sledi diskusija o pridelavi in prodaji rezanega cvetja po svetu: kje pridelajo največ rož in katere države jih največ uvozijo. Na tablo lahko projicirate zemljevid (glej Kotiček z informacijami) in izpostavite nekaj zanimivih podatkov.

KORAK 7:

OGLED FILMČKA (6 MIN)

Predvajajte predstavitveni video filma *Cvetoči posel*.

KORAK 8:

DEBATA (15 MIN)

- Kaj vas je najbolj presenetilo?
- Ste vedeli, kako poteka trgovina s cvetjem po svetu?
- Kakšne so posledice trgovanja s cvetjem?
- Ali obstaja alternativa? (Pokažite certifikat Fair flowers – Fair plants)
- Zakaj si sploh podarjamo rože? (Vrnite se na vprašanje iz premične debate.)
- Vprašanje za zaključek: Odpravljate se na rojstni dan in pričakuje se, da boste prinesli majhno darilo, denimo rože, vi pa nimate časa za nakup. Kaj boste storili?

* PRIPOROČILO

Ogled filma *Cvetoči posel* (DVD v priložniku *Svet med vrsticami. Priročnik za učitelje, ki jih zanima globalno učenje* (ur. Suša Rene, Ljubljana: Društvo Humanitas, 2012.) ali predstavitevne videa na Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=H1gP9FsvhXo>

KOTIČEK Z INFORMACIJAMI

- Industrija rezanega cvetja na Nizozemskem raste že od sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Danes ima Nizozemska že 52% svetovnega tržnega deleža pri trgovanju s cvetjem.
- Največje izvoznice rož so Nizozemska (43%), Kolumbija (16%), Ekvador (10%) in Kenija (8,1%), največje uvoznice rož pa so: ZDA (20%), Nemčija (14%), Nizozemska (11%), Velika Britanija (11%) in Rusija (5,2%). VIR: <https://oec.world/en/profile/hs92/0603/>
- Če so bile rože pridelane v državi članici EU, so lahko tretirane zgolj s sredstvi, ki so registrirana za uporabo v Evropski uniji. Bolj problematične so rože, ki prihajajo iz držav, v katerih je nabor dovoljenih učinkovin precej večji kot v EU. Težava je, da pri rezanem cvetju ni navedeno, od kod ta prihaja. Izvor je zapisan le pri določenih okrasnih rastlinah, ki morajo biti opremljene z rastlinskim potnim listom. VIR: <https://www.delo.si/novice/slovenija/ko-bos-prisel-nikoli-ne-prinesi-mi-roz-150147.html>
- Številne organizacije po svetu poskušajo povečati zavedanje o negativnih vplivih, ki jih povzročata pridelava rož v gospodarsko nepriviligiranih državah. Potrošnje in nakupovalne navade želijo spremeniti tako, da kupcu postane pomembno, da so rože proizvedene v družbi in okolju prijaznih pogojih. Ena od alternativnih možnosti tradicionalni pridelavi rož - takšna, ki zagotavlja boljše delovne pogoje za delavce_ke na nasadih rož in znižuje okoljsko onesnaževanje, so rože s certifikati. Primer: <http://fairflowersfairplants.com/nl/home/>, <https://www.fairtrade.org.uk/Buying-Fairtrade/Flowers> in <https://www.fairtrade-certified.org/news/make-difference-fair-trade-flowers>

VIRI

- Metoda je povzeta po aktivnosti »Krhke potnice«, objavljene v priložniku *Svet med vrsticami. Priročnik za učitelje, ki jih zanima globalno učenje* (ur. Suša Rene, Ljubljana: Društvo Humanitas, 2012.), ki je nastal v okviru projekta *Svet v nakupovalnem vozičku*. Več info: www.humanitas.si
- Izzivi in posledice globalnega trga s cvetjem: <https://www.bbc.com/worklife/article/20190507-why-are-flowers-so-expensive>
- Zemljevid globalnega trga s cvetjem: https://research.rabobank.com/far/en/sectors/regional-food-agri/world_floriculture_map_2016.html
- Fotografija 1: <https://www.independent.co.uk/news/world/africa/the-environmental-impact-of-our-hunger-for-valentines-roses-10045176.html>
- Fotografija 2: [https://www.btc-city.com/images/default-source/partnergallery/534-cvetli%C6%92arna-florjana-\(3\).jpg?sfvrsn=11494dba_2](https://www.btc-city.com/images/default-source/partnergallery/534-cvetli%C6%92arna-florjana-(3).jpg?sfvrsn=11494dba_2)
- Fotografija 3: <https://www.flickr.com/photos/bertknot/8387687135/>
- Fotografija 4: <https://www.flickr.com/photos/richardthomas78/419247792>
- Fotografija 5: <http://weddings.dennisdrenner.com/uploads/general/colombia-flowers-05.JPG>

GLOBALNI IZZIVI
GLOBALNI PREDMETI

PRILOGA 1: VPRAŠALNIK

	OSEBA 1	OSEBA 2	OSEBA 3
S kakšnimi priložnostmi povezuješ rože?			
Kdaj si nazadnje podaril_a rožo?			
Kdaj si nazadnje dobil_a rožo?			

	OSEBA 1	OSEBA 2	OSEBA 3
S kakšnimi priložnostmi povezuješ rože?			
Kdaj si nazadnje podaril_a rožo?			
Kdaj si nazadnje dobil_a rožo?			

	OSEBA 1	OSEBA 2	OSEBA 3
S kakšnimi priložnostmi povezuješ rože?			
Kdaj si nazadnje podaril_a rožo?			
Kdaj si nazadnje dobil_a rožo?			

PRILOGA 2: INFORMACIJE NA LISTKIH

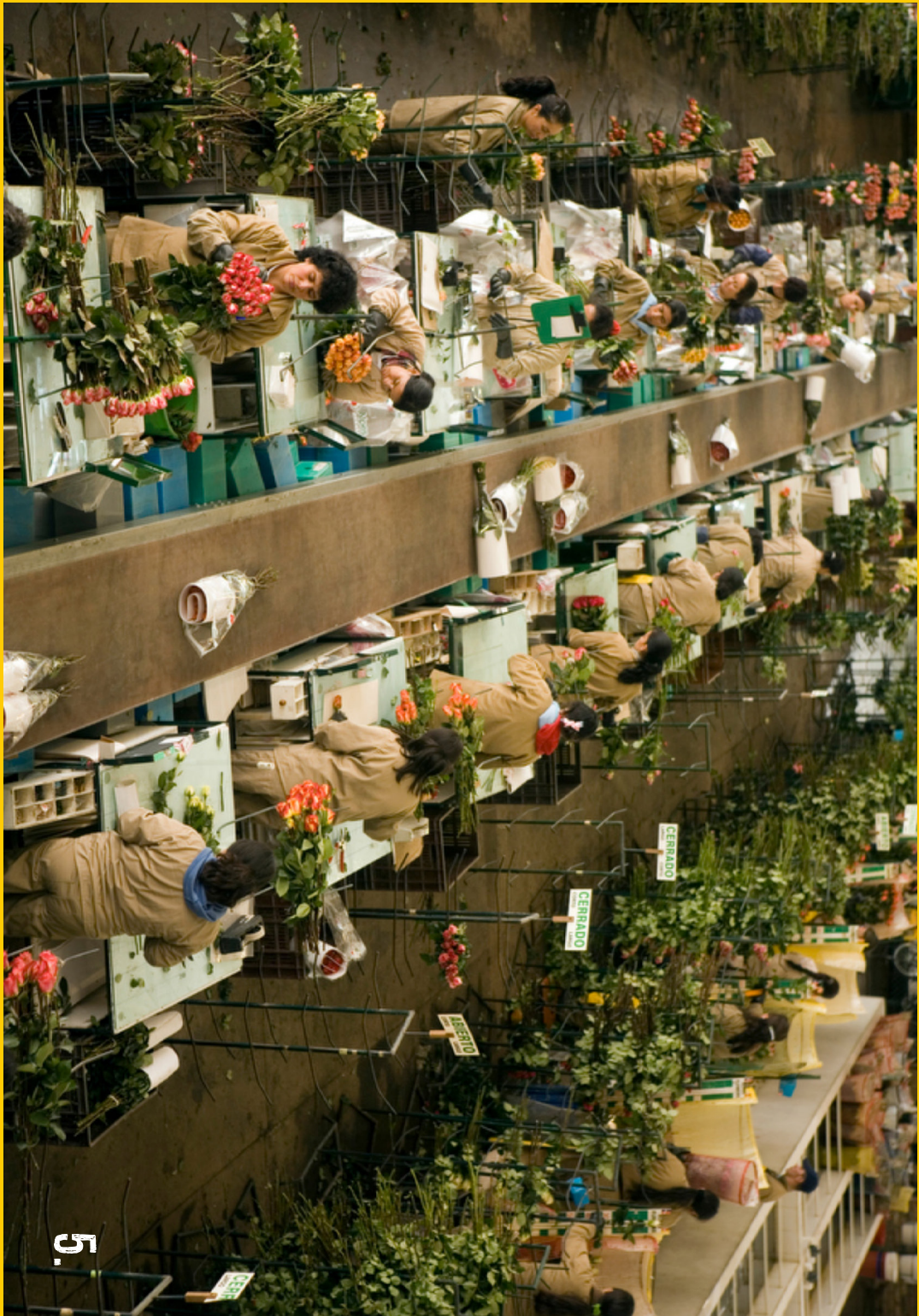
<p>Približno tretjino vsega rezanega cvetja, ki ga letno prodajo v Sloveniji, prodajo za valentinovo. Takrat so rože tudi približno dvakrat dražje.</p>	<p>Večina rož, prodanih v Sloveniji, ne prihaja od domačih dobaviteljev.</p>	<p>Danes so številne rože, s katerimi trgujejo v nizozemskih cvetličarnah, pripeljene iz afriških ali latinsko ameriških držav, kjer zaradi ugodnega podnebja bolje uspevajo.</p>
<p>Transport rož iz nasadov v Keniji, Etiopiji ali Ugandi do prodajaln v Evropi traja do 5 dni.</p>	<p>Vsaka tretja roža, ki jo prodajo v Evropi v času valentinovega, prihaja iz Kenije.</p>	<p>V zadnjih 20 letih je Afrika postala pomemben proizvajalec vrtnic, gerber, krizantem, nageljnov in drugih rož, ki se najbolj prodajajo v Evropi.</p>
<p>Skoraj ena tretjina svetovne proizvodnje rož prihaja iz Kenije, ki v Evropo izvažata 85.000 ton rož letno. V Keniji poljedelstvo največ prispeva k BDP-ju države, takoj za storitvenim sektorjem.</p>	<p>Za nasad rož, ki je velik 1 hektar, je potrebno 10.000 – 30.000 litrov vode na leto.</p>	<p>Rože pridelujejo z različnimi vrstami nevarnih kemikalij (pesticidi), ki ogrožajo zdravje delavcev_k na nasadih in onesnažujejo vodne vire blizu nasadov.</p>
<p>Ko kupimo vrtnice ali krizanteme v cvetličarni, jih bo od 10 verjetno 9 iz Afrike. Te rože so prepotovale več, kot bo marsikdo od nas v celem življenju.</p>	<p>Nekatere rože, odvisno od podnebnih pogojev, zamrznejo takoj, ko jih porežejo. Potem jih dostavijo do letališč in prepeljejo do trga z rožami v Evropi.</p>	<p>Vsaka gojena vrtnica porabi 1,5 litra vode na dan. Nasadi rož pa so večinoma na območjih, kjer primanjkuje vode.</p>
<p>V Keniji okoli 300.000 ljudi dela v proizvodnji rož. V večini primerov ta delovna mesta prinašajo le slabe delovne pogoje in slabe zaslužke, s katerimi delavci_ke ne morejo pokriti niti osnovnih življenjskih stroškov.</p>	<p>Najbolj prodajane rože v največji nizozemski cvetličarni v Aalsmeeru so vrtnice, sledijo jim krizanteme, tulipani, lilije in gerbere. Vsako leto na razprodajah prodajo 12 milijard kosov rezanega cvetja.</p>	<p>Kemikalije (različni tipi pesticidov), ki jih uporabljajo za gojenje rož, so nevarne za delavce_ke, ki pogosto nimajo primerne zaščite. Znaki izpostavljanja pesticidom so lahko pretirana utrujenost, slabost, bruhanje, glavobol, vrtoglavica, draženje kože ali oči.</p>

PRILOGA 4: OZADJE FOTOGRAFIJ

● FOTOGRAFIJA 1: Pridelava vrtnic v Keniji

Kenija je ena največjih izvoznic vrtnic na svetu, na evropskem trgu ima skoraj 40 odstotni delež. Ena vrtnica za rast potrebuje 10 litrov vode, zato ima pridelava vrtnic zelo škodljiv vpliv na stanje vodnih virov v državi. Zaradi netrajnostne rabe pesticidov, gnojil in vode so onesnažene številne reke in jezera. Tak primer je jezero Naivasha, okoli katerega je skoncentrirana pridelava vrtnic.

VIR: <https://www.independent.co.uk/news/world/africa/the-environmental-impact-of-our-hunger-for-valentines-roses-10045176.html>

● FOTOGRAFIJA 2: Ponudba ene od cvetličarn v Ljubljani

Večina rož, prodanih v Sloveniji, ne prihaja od domačih dobaviteljev. Veliko rož, ki jih prodajajo v slovenskih cvetličarnah, je pridelanih v afriških in azijskih državah. Tam je delovna sila cenejša, podnebje za rast cvetja pa ugodnejše.

VIR: <https://siol.net/novice/slovenija/slovenskega-rezanega-cvetja-skoraj-ni-vec-mogoce-kupiti-video-490493>

● FOTOGRAFIJA 3: Borza cvetja v Aalsmeeru na Nizozemskem

Borza cvetja v Aalsmeeru je največja borza s cvetjem na svetu. Tudi stavba, v kateri organizirajo dražbe v Aalsmeerju, je med največjimi na svetu. Ceno cvetja iz vsega sveta tukaj določajo na podlagi dnevne ponudbe in povpraševanja. Vsak dan (razen ob sobotah in nedeljah) se tukaj trguje z 19 milijoni kosi cvetja in 2 milijonoma drugih rastlin, v večjih ali manjših paketih, na dražbah, ki se odvijajo pod 13 velikimi urami. Obiskovalci borze cvetja v Aalsmeerju si lahko dražbe ogledajo s posebej za te namene zgrajene galerije.

VIR: https://sl.wikipedia.org/wiki/Borza_cvetja_Aalsmeer

● FOTOGRAFIJA 4: Cvetje s certifikatom pravične trgovine

Ena od alternativnih možnosti tradicionalni pridelavi rož - takšna, ki zagotavlja boljše delovne pogoje za delavce na nasadih rož in znižuje okoljsko onesnaževanje - so rože s certifikati. Nakup izdelkov iz pravične trgovine pomeni odločitev za izdelke, ki so bili izdelani oziroma pridelani na načine, ki pozitivno vplivajo na človeka ter njegovo družbeno in naravno okolje. Z nakupom izdelkov iz pravične trgovine podpiramo trgovanje po etičnih načelih in prispevamo k zmanjševanju revščine v manj razvitih deželah ter s tem k spreminjanju sveta na bolje.

VIR: <https://www.pravicna-trgovina.si/projekti/o-pravicni-trgovini>

● FOTOGRAFIJA 5: Delavke v sortirnici cvetja za izvoz v Kolumbiji

V zadnjih letih se je Kolumbija uveljavila kot drugi največji svetovni izvoznik cvetja. Pogoji delavcev in delavk na plantažah cvetja so pogosto zelo slabi, prav tako ima netrajnostna pridelava cvetja slab vpliv na okolje (še posebej na vodne vire). Kolumbija večino cvetja izvozi v ZDA.

VIR: <https://www.theguardian.com/sustainable-business/2015/feb/12/the-women-suffering-for-your-valentines-day-flowers>